

állást. Ellenben a social-demokrata-párt megünnepli a május elsejét, nyolcz órai munkaidőt hangoztat, sürgeti a munkásérdekerek erélyesebb védelmét, maga akarja választani az ipari és gyári felügyelőket és szószólója a nemzetközi socialismus egész programjának. Sajnálattal mutat rá végül a szerző, hogy hazánkban a szövetkezeti eszme lassan foglal tért, daczára az agráriusok agitációinak s eddig inkább csak hitelszövetkezetek létesültek. Tudni véli azt is, nem tudjuk, mily alapon, hogy a kormány és parlament hajlandónak nyilatkozott volna a szavazati jogot kiterjeszteni bizonyos munkásosztályokra.

Általában röviden, de velösen és tárgyilagosan mutatja be Mandello dr. röpirata a magyarországi munkáskérdés lényegét a külföld előtt.

* * *

«*A vargyasi Daniel-család a közpályán és a magánéletben*» — ily cím alatt gyűjtötte össze és bocsátotta közre többek közreműködésével *dr. Vajda Emil* székelyudvarhelyi tanár azt a körülbelöl 500 darabra menő okiratot, melyek a Daniel-családnak egykor a fejedelmekkorabeli Erdély politikai életében való jelentékeny szereplésére vonatkoznak. Daniel István, Daniel Ferencz, Daniel János többé-kevésbé tényezők voltak Erdély ügyei vezetésében; egyik fontos követségeken járt a portánál, Bécsben; a másik Apaffy Mihálynak volt bizalmas embere és tisztviselője; akadt, a ki politikailag erősen compromittálva szenvedett súlyos fogságot, de mindegyiket szoros atyafisági kötelékek fűzték Erdély legelőkelőbb főúri családaihoz, s gazdaságuk, udvarházuk a régi erdélyi magyar társadalom mikrokosmikus képét nyújtja a regényes Székelyföld egy kies zugában. Nemcsak családtörténeti és genealogiai adatok tehát azok, melyeket e gondosan, chronologiailag összeállított okmányokból meríthetünk, hanem az eseményeknek nem egy tekintetben fontos megvilágításai. Jog- és gazdaságtörténeti szempontból is becses adalékokat találunk az okiratok közt az erdélyi jogélet számos intézményére vonatkozólag, látjuk a «fogott emberek» biráskodásának sajátos ususát, a régi választott bíróságok egy tipikus nemét, betekintést nyerünk a hajdani fejedelemségnek az anyaországtól oly sokban eltérő patriarchalis viszonyaiba, az úrbéri és jobbágyrendszerekbe, számos érdekes és jellemző vonással tarkítva.

Azután kidomborodik teljes historiai hűségében előttünk a XVII. század egy megkapó családi drámája, a szép Tarnóczy Sára elrablása a Mikes-fiúk által, melyből Kemény Zsigmond genie-je szötte 200 évvel később egyik legremekebb regényét, az «Özveggy és leányát». A nemzeti mult búvárlójára nézve sok tanulságost rejtenek ez okiratok, melyek legnagyobb része most lát először napvilágot, és pedig a latin nyelven írottak is a gondos magyar fordítás mellékletével. Összeállításukért dicséret illeti a jeles fiatal búvárt, ki a tudományos világ figyelmére méltó munkát végeztet a Danielek archivuma közzétételével. A kötetet lendülettel írt előszó és áttekintés vezeti be.

—n—r.

* * *

Politika. Írta Concha Győző. I. kötet. Alkotmánytan. Ára 6 frt.

Ez a címe a Concha Győző egyetemi jogtanár legújabb vaskos kötetének, mely legközelebb az Eggenberger-féle könyvkereskedés kiadásában megjelent. A műről beható ismertetést hozunk folyóiratunk jövő évfolyamának 1. számában. Addig is szerzőnk Előszavának néhány jellemző sorával óhajtjuk tájékoztatni a szakközönséget a mű tárgyáról, irányáról és módszeréről.

A munka tárgya — szerző szerint — nem az országlás művészetének, hanem a nemzetenként élő emberek együttléti és fejlődési törvényeinek tudománya. Más vonatkozása az actualis országláshoz nincs is, mint az, hogy ennek tényeiben adatokat keres a nemzetekben véghezmenő emberi élet együttléti és fejlődési törvényeinek megállapításához s a legtávolabb áll tőle a szándék, kész tanácsokkal szolgálni az országlóknak.

Az államtudomány csak elvont törvényeket bír megállapítani, a melyeknek alkalmazása teszi éppen az országlásnak művészetét; utóbbi azonban már nem a gondolkodás, a tudás után vágyó, hanem a cselekvő ember világába esik. E munkát tehát éles választóvonal különíti el a publicistikától, habár tárgya ezével azonos. A publicistika ugyanis nem egyéb, mint az országlás művészetnek nem cselekvő, hanem irodalmi üzése, akár az országlás tényeinek bírálata, akár új tervek készítése alakjában.

A publicistika rég elvált az állam tudományától. A publicistika az államot és társadalmat alakítani akaró művészet irodalmi üzése aesthetikai formákban; szerzőnk munkája ellenben